

พระพุทธศาสนากับสังคมไทย Buddhism and Thai Society

พระราชรัตนมงคล

Phrarajrattanamongkol

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬารามราชวิทยาลัย

Faculty of Education Mahamakut Buddhist University

Email: montriayang@gmail.com

วันที่รับบทความ (Received) : 22 กรกฎาคม 2562

วันที่แก้ไขบทความ (Revised) : 18 ธันวาคม 2562

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted) : 25 ธันวาคม 2562

บทคัดย่อ

พระพุทธศาสนามีแหล่งกำเนิดอยู่ที่ประเทศเนปาล-อินเดีย และได้เผยแผ่เข้าสู่ประเทศไทยประมาณ 2,300 ปีมาแล้ว หลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนาจึงได้เป็นรากฐานสำคัญทางด้านภาษา ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีของไทยมาจนถึงปัจจุบัน เช่น ชายไทยต้องบวชเป็นพระภิกษุในระยะเวลาหนึ่ง ซึ่งประเพณีนี้สืบเนื่องมาจากในสมัยกรุงสุโขทัยเป็นเมืองหลวงเมื่อ 735 ที่ผ่านมา ในครั้งนั้นพระมหากษัตริย์ได้ผนวชในพระพุทธศาสนา ดังนั้น จึงเป็นประเพณีที่ยังคงปฏิบัติสืบต่อมาจนถึงปัจจุบัน การส่งเสริมพระพุทธศาสนาของไทยมี 3 ส่วนที่สำคัญ ได้แก่ บ้าน วัด โรงเรียน จึงทำให้พระพุทธศาสนามีความมั่นคง พระพุทธศาสนาในประเทศไทยได้เผยแผ่ไปทั่วโลก ทั้งนี้ เพราะเป็นศาสนาแห่งสันติภาพ ทำให้ผู้ปฏิบัติเข้าถึงความสงบทางจิตใจอย่างแท้จริง ดังนั้น จึงมีชาวต่างชาติเดินทางเข้ามาศึกษาพระพุทธศาสนาและปฏิบัติธรรมในประเทศไทยเพิ่มมากยิ่งขึ้นอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ: พุทธศาสนา, สังคมไทย, วัด

Abstract

Buddhism is originated between Nepal and India that has been propagated in Thailand for 2,300 years ago. Therefore, the Buddha's teaching is the important basis in terms of language, arts, culture, and tradition in Thailand to the present day, for example, Thai men have to be ordained as monks for a while. This tradition has been carried down when Sukhothai is the capital for 735 years ago. At that time, all the kings had been ordained as Buddhist monks. This tradition, consequently, has carried down until the present day. For supporting Buddhism in Thailand, there are three important institutes; house, monastery, and school. Buddhism in Thailand has been propagated worldwide because of the representation of the religion of peace. It helps the Buddhists truly achieve peace of mind. Therefore, many foreigners have been coming to study practice Buddhist meditation continuously in Thailand.

Keywords: Buddhism, Thai Society, temple

1. บทนำ

พระพุทธศาสนาหมายเอา “คำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า” ซึ่งเรียกว่า “พระธรรมวินัย” พุทธศาสนิกชนที่มีความศรัทธาในพระพุทธศาสนา แล้วออกบวชเพื่อปฏิบัติตามคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า เรียกว่า “พระภิกษุ” และหมู่ของพระภิกษุเรียกว่า “พระสงฆ์”

พระพุทธเจ้า ทรงมีพระนามเดิมก่อนการตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้าว่า “เจ้าชายสิทธัตถะ” ทรงเป็นพระราชโอรสของพระเจ้าสุทโธทนะกับพระนางสิริมหามายาแห่งศากยวงศ์ หรือโคตมโคตร อันเป็นราชสกุลวงศ์ที่ปกครองกรุงกบิลพัสดุ์มาช้านาน ซึ่งในปัจจุบันได้มีการค้นพบและได้รับการยืนยันแล้วว่ากรุงกบิลพัสดุ์ตั้งอยู่ที่ประเทศเนปาลและบางส่วนของประเทศอินเดีย

พระพุทธเจ้าปรากฏพระนามเป็นภาษาบาลีว่า สิทธัตถโคตมะ หรือในภาษาสันสกฤตว่า สิทธารถเคาตมะ ซึ่งเป็นพระนามซึ่งบุคคลอื่นเรียกพระองค์ แต่พระสงฆ์และผู้เคารพนับถือในพระพุทธเจ้าจะไม่เรียกพระนามดังกล่าว เพราะการเรียกพระนามดังกล่าวนั้น เป็นคำเรียกที่ไม่แสดงความเคารพ แต่เรียกตามพระสมัญญาว่า “ภควา” แปลเป็นภาษาไทยว่า “พระผู้มีพระภาคเจ้า” และพระพุทธเจ้าทรงเรียกพระองค์เองว่า “ตถาคต” แปลเป็นภาษาไทยว่า “พระผู้ไปแล้วอย่างนั้น” ซึ่งมีความหมายว่าถึงคำที่ทรงปฏิญาณว่า “ทรงพ้นจากทุกข์ทั้งปวง” คือการตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า

การตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า คือ ทรงรู้ความจริง 4 ประการ เรียกว่า “อริยสัจ 4” ซึ่งมีความหมายว่า “ความจริงอันประเสริฐ 4 ประการ” ได้แก่ 1) ทุกข์ คือ สภาพที่ทนได้ยาก 2) สมุทัย คือ สาเหตุที่ทำให้เกิดทุกข์ ได้แก่ ตัณหา 3) กามตัณหา หมายถึงความอยากในกาม ภวตัณหา หมายถึงความอยากเป็นโน่นเป็นนี้ และวิภวตัณหา หมายถึงความอยากไม่เป็นโน่นเป็นนี้ 3) นิโรธ คือ ความดับทุกข์ ได้แก่ ดับสาเหตุที่ทำให้เกิดทุกข์ กล่าวคือ ดับตัณหาทั้ง 3 นั้นได้อย่างสิ้นเชิง และ 4) มรรค หมายถึงหนทาง คือ แนวปฏิบัติที่นำไปถึงความดับทุกข์ มีองค์ประกอบ 8 ประการ คือ (1) สัมมาทิฐิ-ความเห็นชอบ (2) สัมมาสังกัปปะ-ความดำริชอบ (3) สัมมาวาจา-เจรจาชอบ (4) สัมมากัมมันตะ-ทำการงานชอบ (5) สัมมาอาชีวะ-เลี้ยงชีพชอบ (6) สัมมาวายา มะ-เพียรชอบ (7) สัมมาสติ-ระลึกชอบ และ (8) สัมมาสมาธิ-ตั้งใจมั่นชอบ ซึ่งรวมเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า “มัชฌิมา ปฏิปทา” หรือทางสายกลาง

เจ้าชายสิทธัตถะออกผนวชเมื่อพระชนมายุ 29 พรรษา ตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้าเมื่อพระชนมายุ 35 พรรษา และปรินิพพานเมื่อพระชนมายุ 80 พรรษา ทรงเผยแผ่ธรรมะเป็นเวลา 45 พรรษา และเมื่อปรินิพพานแล้วจึงนับพุทธศักราช ซึ่งปัจจุบันคือ พ.ศ. 2562

แนวทางการสืบทอดพระพุทธศาสนา ซึ่งพระอานนท์ผู้เป็นพุทธอุปัฏฐากทูลถามพระพุทธองค์ในขณะใกล้จะปรินิพพานว่า “เมื่อพระองค์ปรินิพพานแล้ว จะทรงแต่งตั้งใครเป็นศาสดา” พระพุทธองค์ตรัสว่า “ธรรมวินัย” เป็นศาสดาของเธอทั้งหลาย ซึ่งมีความหมายว่าเมื่อพระพุทธองค์เสด็จดับขันธปรินิพพานแล้ว ให้พระสงฆ์ปฏิบัติตามพระธรรมวินัยที่พระองค์ตรัสสอนไว้แล้วนั้น ดังนั้น ผู้ปฏิบัติพระพุทธศาสนาจึงเคารพนับถือพระธรรมวินัยและระลึกถึงคุณของพระพุทธเจ้า พระธรรม และพระสงฆ์ ว่าเป็นสรณะ ซึ่งรวมเรียกว่า “พระรัตนตรัย” ลักษณะคำสอนของพระพุทธศาสนาเป็นมนุษยนิยม คือ เชื้อการกระทำของมนุษย์ คือเชื่อว่าทำสิ่งใดย่อมได้รับผลในสิ่งที่ตนทำนั้น ไม่ว่าเป็นการทำดี หรือทำชั่ว ผู้ทำย่อมได้รับผลในสิ่งที่ตนทำ รวมความเรียกสั้นๆ คือ มีความเชื่อว่า “ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว” และเชื่อว่ามนุษย์สามารถฝึกฝนให้เป็นคนดีคนเก่งได้

พระพุทธศาสนาเผยแผ่จากประเทศอินเดียเข้าสู่ประเทศไทยโดยพระเจ้าอโศกมหาราชทรงส่งสมณทูตของพระองค์ซึ่งมีนามว่าพระโสณะและพระอุตตระมายังประเทศไทยเมื่อ พ.ศ. 218 ในครั้งนั้น บริเวณที่ตั้งประเทศไทยในปัจจุบันมีชื่อว่า “สุวรรณภูมิ” พระพุทธศาสนาเจริญยิ่งขึ้นตามลำดับในสุวรรณภูมิ ปรากฏหลักฐานทางประวัติศาสตร์ยุคต่างๆ คือ ยุค “ทวารวดี ราวพุทธศตวรรษที่ 11-15” ยุค “พระนครศรีธรรม

ราวพุทธศตวรรษที่ 16-18” และยุค “สุโขทัย ราวพุทธศตวรรษที่ 18 สืบเนื่องมาถึงยุคอยุธยาและรัตนโกสินทร์” ซึ่งได้แก่สยามประเทศ หรือประเทศไทยในปัจจุบัน

2. สังคมไทย

ประเทศไทยได้ผ่านยุค ผ่านห้วงเวลามานานหลายพันปี ได้มีการขุดค้นทางโบราณคดี ทำให้พบโบราณวัตถุตั้งแต่ยุคหินต่อเนื่องมาถึงยุคที่มนุษย์สร้างสังคมและชุมชน ซึ่ง พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ บ้านเชียง (2562) ได้ให้ข้อมูลว่า ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีการพบหลักฐานทางโบราณคดีหลายแหล่ง เช่น แหล่งโบราณคดี “บ้านเชียง” จังหวัดอุดรธานี เป็นต้น ซึ่งมีอายุเก่าแก่ระหว่าง 5,000-1,400 ปีมาแล้ว ซึ่งการค้นพบดังกล่าวเป็นที่ยอมรับจากคณะกรรมการมรดกโลกซึ่ง องค์การยูเนสโก (UNESCO) ให้ขึ้นบัญชีเป็นมรดกโลกอันดับที่ 359 ในเดือนธันวาคม ปี พ.ศ. 2535

สังคมไทยเป็นสังคมพหุวัฒนธรรม คือ มีกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทั้งเชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ วิถีชีวิต ความเชื่อ ศาสนา และประเพณีปฏิบัติที่มีความแตกต่างกัน แต่ชนชาติส่วนใหญ่ของประเทศเป็นชนชาติ “ไท” ซึ่งจากการขุดค้นทางโบราณคดี ซึ่งสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน (2562) ได้เสนอข้อมูลว่า ได้พบศิลาจารึกเก่าแก่จารึกด้วยปัลลวะ ซึ่งมีอายุราวพุทธศตวรรษที่ 11 – 12 จำนวน 20 หลัก และ สุภาพรณ ญ บางช้าง (2529:15) ได้เสนอข้อมูลว่า ได้พบจารึกเกี่ยวกับหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาว่า "เย ธมมา เหตุปภวา, เตสํ เหตุ ตถาคโต เตสญจ โย นิโรธो จ, เอวํวาทิ มหาสมโณ" แปลความว่า "ธรรมเหล่าใดเกิดแต่เหตุพระตถาคตเจ้าทรงแสดงเหตุแห่งธรรมเหล่านั้น และความดับแห่งธรรมเหล่านั้น พระมหาสมณะมีปกติทรงสั่งสอนอย่างนี้" อันเป็นหลักธรรมสำคัญที่สุดของพระพุทธศาสนาที่แสดงหลักคำสอนที่แสดงธรรมมีเหตุผล

คาถา เย ธมมาฯ คัดมาจากพระวินัยปิฎก มหาวรรค มหาขันธกะ ตอนพระสารีบุตรและพระโมคคัลลานะบรรพชา โดยมีเรื่องย่อว่า สมัยนั้น สลฺยชัยปริพาชก (ปริพาชก คือ นักบวชที่ไม่ได้นับถือพระพุทธศาสนา) อาศัยอยู่ ณ กรุงราชคฤห์ พร้อมด้วยบริษัทปริพาชกหมู่ใหญ่ จำนวน 250 คน และสมัยนั้น สารีบุตรและโมคคัลลันะประพาสพิทรมจรยในสำนักสลฺยชัยปริพาชก ต่างทำกตีกากันว่า ใครได้บรรลุธรรมก่อน จงบอกแก่อีกคนหนึ่ง สารีบุตรปริพาชกได้เห็นพระอัสสชิเข้าไปสู่กรุงราชคฤห์ เพื่อบิณฑบาต มีความเลื่อมใสในความสงบเสถียรเรียบร้อยของท่าน จึงรออนได้โอกาสก็เข้าไปถามถึงหลักธรรมในศาสนาที่ท่านบวช ท่านกล่าวหลักธรรมเพียงย่อๆ ให้ฟังว่า ธรรมเหล่าใดเกิดแต่เหตุ พระตถาคตทรงแสดงเหตุแห่งธรรมเหล่านั้น และความดับแห่งธรรมเหล่านั้น สารีบุตรได้ฟังก็ได้ดวงตาเห็นธรรม แล้วนำมาเล่าให้โมคคัลลันะฟัง โมคคัลลันะก็ได้ดวงตาเห็นธรรม

3. พระพุทธศาสนากับสังคมไทย

ความเจริญรุ่งเรืองของสังคมไทยเจริญขึ้นพร้อมๆ กับพระพุทธศาสนา ดังที่ได้ยกมากล่าวแล้วข้างต้นนั้น ซึ่งเว็บไซต์ไทยกุดวิว (2558) ได้เสนอข้อมูลว่า ได้ปรากฏหลักฐานชัดเจนยิ่งขึ้น เมื่อค้นพบหลักศิลาจารึกหลักที่ 1 ที่กรุงสุโขทัย ในศิลาจารึกหลักที่ 1 นี้ มีความสำคัญคือการประดิษฐ์อักษรไทย โดยพ่อขุนรามคำแหงมหาราช เมื่อ พ.ศ. 1826 นอกจากนั้นยังได้จารึกเนื้อหาความแสดงถึงสังคมและวัฒนธรรมของสุโขทัย และการนับถือพระพุทธศาสนาของพระมหากษัตริย์ทุกพระองค์

ประเทศไทยนั้น ในการสอนประวัติศาสตร์ของชาติเริ่มต้นจากสมัยสุโขทัยเป็นต้นมา ซึ่งประชาคมโลกรู้จักประเทศไทยในชื่อว่า “สยามประเทศ” โดยมีพระพุทธศาสนาเข้ามามีบทบาทต่อสังคมไทยในหลายๆ ด้าน เช่น การดำเนินชีวิตของคนไทยในทุกชุมชน ในแต่ละชุมชนมีวัดทางพระพุทธศาสนาเป็นศูนย์กลางของชุมชน วัดเป็นโรงเรียนซึ่งสอนศิลปวัฒนธรรม พระมหากษัตริย์ในครั้งสุโขทัยทรงผนวชเป็นพระภิกษุในพระพุทธ

ศาสนา จึงเป็นราชประเพณีสืบต่อมาถึงปัจจุบันนี้ที่พระมหากษัตริย์ทุกๆ พระองค์ต้องผนวชเป็นพระภิกษุในระยะเวลาหนึ่ง ดังนั้น ประชาชนทั่วไปจึงนำเอาการผนวชของพระมหากษัตริย์มาเป็นประเพณีด้วย กล่าวคือ ชายไทย ส่วนใหญ่จะบวชเป็นพระภิกษุในพระพุทธศาสนาตามประเพณี ในโอกาสต่างๆ เช่นบวชเป็นระยะเวลา 3 เดือน ที่เรียกว่า 1 พรรษา เป็นต้น ประเพณี ภาษา และวัฒนธรรมไทย จึงสืบเนื่องมาจากพระพุทธศาสนา ซึ่งปัจจุบันมีวัดทางพระพุทธศาสนาทั่วประเทศมากกว่าสามหมื่นวัด และมีพระภิกษุราวสามแสนรูป ประชาชนส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนา ซึ่งข้อมูลจากสารานุกรมเสรี (2562) นำเสนอข้อมูลสถิติเมื่อ พ.ศ.2557 ว่า ร้อยละ 94.60 นับถือพระพุทธศาสนา

สืบเนื่องจากชาวไทยนับพระพุทธศาสนาเป็นจำนวนมากดังกล่าวกว่า ทำให้วิถีชีวิตของชาวไทยเป็นวิถีชีวิตแบบพระพุทธศาสนา ซึ่งมีคำสอนที่ยึดหลักการมีเหตุผลเป็นสำคัญ โดยมีการดำเนินชีวิตตามวิถีพุทธ 3 ประการ คือ การให้ทาน การรักษาศีล และการเจริญภาวนา ดังนั้น ในประเทศไทยสิ่งแรกของเช้าวันใหม่ของคนส่วนใหญ่ปฏิบัติ คือ การใส่บาตรพระภิกษุสงฆ์ อันเป็นการถวายภัตตาหารเช้า เป็นกิจวัตรของคนไทยและพระสงฆ์ไทย การใส่บาตรนี้เรียกว่าการทำบุญตักบาตร ประการที่สองคือการรักษาศีล โดยชาวพุทธจะตั้งสัจจะไว้ในใจว่า จะไม่ประพฤติดีความชั่ว เช่น ไม่ฆ่าไม่เบียดเบียนซึ่งกันและกัน รวมถึงการไม่ฆ่าไม่เบียดเบียนสัตว์ ด้วยการไม่ลักขโมย การไม่ประพฤติดีทางเพศ การไม่กล่าวคำเท็จ และการไม่เสพสิ่งเสพติด เหล่านี้ เป็นต้น และประการที่สาม คือ การฝึกฝนจิตใจ ให้เป็นคนมีจิตใจดี เพราะพระพุทธศาสนาให้ความสำคัญอย่างยิ่งต่อการฝึกจิตใจ เพราะเชื่อว่าการกระทำใดๆ ของคนเรานั้น เกิดจากจิตใจเป็นผู้สั่งการให้เกิดการกระทำนั้นขึ้น ทั้งที่เป็นการทำดี หรือการทำชั่ว และการฝึกจิตใจ ทำให้คนเป็นมนุษย์ คือเป็นผู้มีจิตใจสูง ดังนั้น หากฝึกจิตใจให้เป็นคนมีจิตใจดี คือ มีความเมตตา เป็นต้น คนๆ นั้น ก็จะเป็นคนดี และจะทำให้สังคมเป็นสังคมที่มีสันติสุขอย่างแท้จริง เพราะพระพุทธศาสนามีหลักการที่สำคัญ คือ การไม่ทำความชั่วทั้งปวง การทำคุณงามความดีให้บริบูรณ์ และการทำจิตใจของตนให้บริสุทธิ์ คือ ไม่เป็นคนที่มีจิตใจชั่ว และสอนให้เป็นคนมีเหตุผล มีปัญญา วิเคราะห์ว่า สิ่งใดเป็นความดี สิ่งใดเป็นความชั่ว และให้วิเคราะห์ถึงสังขารของชีวิต คือ เกิดขึ้น ตั้งอยู่ และดับไป ว่าเป็นธรรมดาที่เกิดขึ้นกับทุกคน เมื่อวิเคราะห์ได้ดังนี้ จึงเป็นผู้ตั้งอยู่ในคุณงามความดี เป็นผู้ไม่ประมาทในการดำเนินชีวิต

พระพุทธศาสนาทำให้สังคมไทยเจริญเติบโตและมีความมั่นคง และทำให้ประเทศไทยมีอัตลักษณ์ทางด้านภาษา ศิลปวัฒนธรรม มีภาษาทั้งที่เป็นภาษาพูดและมีอักษรเป็นของตนเอง ดังนั้น เพื่อให้วิถีชีวิตของชาวไทยมีความเจริญมั่นคงสืบต่อไป รัฐจึงมีนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาประชากรด้วย 3 ส่วน คือ บ้าน วัด โรงเรียน โดยมีอักษรย่อว่า “บวร” ซึ่งคำว่า “บวร” นี้เป็นคำภาษาบาลี ซึ่งตรงกับความหมายในภาษาไทยว่า “ความดี” หรือ “ความประเสริฐ” จากหลักการดังกล่าวนี้ ทำให้เยาวชนไทยได้ดำเนินชีวิตตามแนวทางคำสอนทางพระพุทธศาสนา ดังที่ ไทยรัฐออนไลน์ (2560) ได้นำเสนอข้อมูลว่า ประเทศไทยได้ชื่อว่าเป็นประเทศที่มีความสุขอยู่ในระดับต้นๆ ของโลก

นอกจากที่กล่าวมาแล้วนั้น พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่มีหลักธรรมคำสอนซึ่งเน้นสันติภาพและหลักของความมีเหตุผล ดังนั้น วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เช่น วันวิสาขบูชา จึงได้รับการรับรองว่าเป็นวันสำคัญสากลของโลก ซึ่ง สุภาวดี อัมไพพันธ์ (2557) ได้เสนอข่าวว่า โดยเมื่อวันที่ 15 ธันวาคม พ.ศ. 2542 ที่ประชุมสมัชชาสหประชาชาติ สมัยสามัญ ครั้งที่ 54 ได้พิจารณาระเบียบวาระที่ 174 International recognition of the Day of Visak ระบุว่า พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่เก่าแก่ที่สุดศาสนาหนึ่งของโลก ที่ได้หล่อหลอมจิตวิญญาณของมนุษยชาติมานาน ควรที่จะยกย่องกันทั่วโลก จึงประกาศให้วันวิสาขบูชา ซึ่งตรงกับวันเพ็ญเดือนพฤษภาคม เป็นวันสำคัญสากลนานาชาติ (International Day)

4. พระพุทธศาสนาสู่สากล

พระพุทธศาสนาในประเทศไทยมีความเจริญรุ่งเรืองมาช้านาน ดังกล่าวแล้วนั้น จึงได้มีชาวต่างชาติจากทั่วโลกให้ความสนใจเข้ามาศึกษาพระพุทธศาสนาในประเทศไทย และบุคคลเหล่านั้น หลายคนได้บวชเป็นพระภิกษุในประเทศไทยและได้ศึกษาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริง ข้อมูลจากเว็บไซต์วัดบวรนิเวศวิหาร (2562) ได้ให้ข้อมูลว่า วัดสำคัญที่ชาวต่างชาตินิยมไปศึกษา แล้วบวชเป็นพระภิกษุได้แก่วัดบวรนิเวศวิหาร (Wat Bowonniwet Vihara) มีสมเด็จพระญาณสังวรฯ ทรงเป็นพระอาจารย์ และอีกหลายวัดที่ชาวต่างชาตินิยมไปบวช เช่น ข้อมูลจากเว็บไซต์โกดังอุบล (2552) ได้เสนอข้อมูลว่าหนองป่าพง (Wat Nong Pah Pong) จังหวัดอุบลราชธานี เป็นต้น มีพระภิกษุชาวต่างชาติอยู่เป็นจำนวนมาก

ชาวต่างชาติที่เข้ามาศึกษาพระพุทธศาสนาในประเทศไทยนั้น มีมาจากทั่วโลก เช่น ข้อมูลจากเว็บไซต์ธรรมะไทย (2562) ได้ให้ข้อมูลว่าปัจจุบันมีชาวอังกฤษหันมานับถือพระพุทธศาสนาเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จากรายงานในวารสารทางสายกลางของพุทธสมาคมลอนดอน ระบุว่า มีสมาคมองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาจัดตั้งอยู่ในประเทศอังกฤษประมาณ 30 แห่ง เพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนาในหมู่ชนชาวอังกฤษ และเว็บไซต์ดังกล่าวนี้ยังได้ให้ข้อมูลอีกว่าพระพุทธศาสนาในประเทศออสเตรเลียได้เจริญงอกงามขึ้นเช่นกัน โดยสมเด็จพระญาณสังวรฯ ได้นำพระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศออสเตรเลียและได้ให้มีการสร้างวัดขึ้น ดังนั้นจึงมีชาวออสเตรเลียได้บวชเป็นพระภิกษุที่วัดบวรนิเวศวิหาร ส่วนพระพุทธศาสนาในสหรัฐอเมริกา มีพระสงฆ์ไทยร่วมกับชาวไทยได้สร้างวัดในสหรัฐอเมริกา ซึ่งสมัชชาสงฆ์ไทยในอเมริกา (2562) ได้ให้ข้อมูลว่าวัดในสหรัฐอเมริกามีจำนวน 101 วัด เหล่านี้ เป็นต้น

สืบเนื่องจากหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ที่สอนให้เกิดสันติภาพ และหลักการของความมีเหตุผล ดังที่ได้กล่าวแล้วนั้น จึงทำให้พระพุทธศาสนาได้รับการยอมรับจากนานาชาติว่าเป็นศาสนาแห่งสันติภาพ ซึ่งสำนักข่าวไทย (2559) ได้เสนอข่าวว่า ได้มีการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปปฏิบัติอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับการปฏิบัติสมาธิ ซึ่งในปัจจุบันนี้เป็นที่นิยมปฏิบัติกันทั่วโลก เพราะสมาธิสร้างความสงบสุขให้เกิดขึ้นในจิตใจของผู้ปฏิบัติได้จริง ทำให้ชีวิตมีความสุขมากขึ้น และนำไปประยุกต์ใช้ในวิถีประจำวันของแต่ละบุคคลได้จริง

5. บทสรุป

พระพุทธศาสนามีแหล่งกำเนิดจากประเทศเนปาล-อินเดีย เมื่อกว่าสองพันกว่าปีมาแล้ว โดยมีพระพุทธเจ้าเป็นพระบรมศาสดา พระองค์ทรงมีหลักคำสอนที่สำคัญคืออริยสัจ 4 ได้แก่ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค อันเป็นหลักธรรมซึ่งแสดงหลักการของความมีเหตุผล คือ ทุกสิ่งเกิดจากเหตุ เมื่อมีเหตุจึงมีผล และการจะดับทุกข์ได้จะต้องดับที่เหตุที่ทำให้เกิดทุกข์ และได้แสดงวิธีการปฏิบัติให้ดำเนินไปสู่ความดับทุกข์เรียกว่าหนทางสายกลาง ที่เรียกว่า มัชฌิมาปฏิปทา การไม่ยึดถือสุดทางทั้ง 2 ได้แก่ อัตตกลิณณานุโยค คือ การประกอบตนเองให้ลำบากเกินไป และกามสุขัลลิกานุโยค คือ การพัวพันในกาม พระพุทธองค์ทรงกำหนดหลักทางสายกลางนี้ไว้ชัดเจน คือ อริยมรรคมีองค์ 8 ซึ่งเมื่อย่นย่อแล้ว เรียก "ไตรสิกขา" ได้แก่ ศีล สมาธิ ปัญญา

พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศไทยเมื่อประมาณ 2,300 ปีมาแล้ว และได้กลายเป็นรากฐานสำคัญซึ่งทำให้ประเทศไทยเจริญรุ่งเรืองทางด้านภาษา ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี มาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งในปัจจุบันนี้ ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญทางพระพุทธศาสนา โดยความร่วมมือกันของสถาบันหลัก 3 สถาบัน คือ บ้าน วัด โรงเรียน พระพุทธศาสนามีความเชื่อว่าคนสามารถฝึกฝนได้ ซึ่งได้มีนักวิชาการหลายท่านอธิบายถึงกระบวนการฝึกตนตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เช่น พระครูสุนทรประสิทธิธรรม (ประสิทธิ์ ชุตินฺธโร) (2558) ได้อธิบายกระบวนการฝึกตนในพระพุทธศาสนาว่าการศึกษาคือการพัฒนาตนเอง ในทัศนะทางพระพุทธศาสนา

เริ่มตั้งแต่กระบวนการเข้ามาบวชเรียนในพระพุทธศาสนา แล้วปฏิบัติตามหลักพระธรรมวินัยอย่างเคร่งครัด ตามกระบวนการไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ และปัญญา หลังจากได้ศึกษาพัฒนาตนเองสมบูรณ์แล้วจนสามารถ บรรลุธรรมเป็นพระอรหันต์ และอีกกลุ่มหนึ่งเป็นสมมติสงฆ์ที่มีความรู้สามารถในการแนะนำสั่งสอนประชาชนได้ พระสงฆ์จึงมีบทบาทที่สำคัญในการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปเผยแผ่ เพื่อสงเคราะห์ชาวโลก เป็นผู้นำทางจิตวิญญาณอันเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของประชาชนและพระสงฆ์มีส่วนช่วยเสนอแนะวิธีการ แก้ปัญหาแก่ประชาชนด้วยการนำหลักพระพุทธศาสนาไปบูรณาการในการดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข

พระพุทธศาสนามีความผูกพันกับชาวไทยจนเป็นวิถีชีวิต ดังจะเห็นได้จากการปฏิบัติตนในชีวิตประจำวัน เช่น การทำบุญตักบาตร การรักษาศีล การเจริญภาวนา และเมื่อชาวไทยได้ไปตั้งชุมชนในต่างประเทศก็จะ สร้างวัดในประเทศนั้นๆ ดังจะเห็นได้ เช่น ในสหรัฐอเมริกา เป็นต้น และพระพุทธศาสนาได้เป็นที่นิยมในระดับ สากล โดยมีชาวต่างชาติจากทั่วโลกเดินทางเข้าไปศึกษาและปฏิบัติพระพุทธศาสนาในประเทศไทยเพิ่มมากยิ่งขึ้น ทั้งที่เป็นบุคคลทั่วไปและที่บวชเป็นพระภิกษุ ซึ่งการดำรงตนทั้ง 2 อย่างนี้ก็สามารถศึกษาและปฏิบัติพระ พุทธศาสนาได้เช่นกัน.

บรรณานุกรม

- ไทยรัฐออนไลน์. (2560). **อันดับความสุขโลก 2560 ไทยที่ 32 โลก ที่ 3 เอเชีย.** <https://www.thairath.co.th/news/892667>.
- พระครูสุนทรประสิทธิ์ธรรม (ประสิทธิ์ ชุตินธโร). (2558). **กิจวัตร 10 : กระบวนการฝึกตนในพระพุทธศาสนา.** file:///C:/Users/acer/Downloads/144528-Article%20Text-385205-1-10-20180906.pdf.
- พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ บ้านเชียง. (2562). **แหล่งโบราณคดี “บ้านเชียง” จังหวัดอุดรธานี.** <https://www.facebook.com/banchiang.museum>. เข้าถึงข้อมูลเมื่อวันที่ 10 ตุลาคม 2562.
- เว็บไซต์โกด์อูบล. (2562). **วัดปานานาชาติ ฝรั่งเศสกับวัดไทย...เห็นแล้วชื่นใจ?** <https://men.mthai.com/infocus/32963.html>. เข้าถึงข้อมูลเมื่อวันที่ 10 ตุลาคม 2562.
- เว็บไซต์ไทยกู๊ดวิว. (2558). **ศิลาจารึกหลักที่ 1 (พ่อขุนรามคำแหง).** <http://www.Thaigoodview.com/node/95308>.
- เว็บไซต์ธรรมะไทย. (2562). **การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ทวีปออสเตรเลีย.** จาก <http://www.dhammathai.org/thailand/missionary/australia.php>. เข้าถึงข้อมูลเมื่อวันที่ 10 ตุลาคม 2562.
-(2562). **การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศอังกฤษ.** <http://www.dhammathai.org/thailand/missionary/england.php>. เข้าถึงข้อมูลเมื่อวันที่ 10 ตุลาคม 2562.
- เว็บไซต์วัดบวรนิเวศวิหาร. (2562). **พระประวัติสมเด็จพระญาณสังวรฯ.** <http://www.watbowon.com/>. เข้าถึงข้อมูลเมื่อวันที่ 10 ตุลาคม 2562.
- สมัชชาสงฆ์ไทยในอเมริกา. (2562). **จำนวนวัดไทยในอเมริกา.** [http:// thaitemple.org/](http://thaitemple.org/). เข้าถึงข้อมูลเมื่อวันที่ 10 ตุลาคม 2562.
- สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน. (2562). **จารึกที่พบในประเทศไทย.** <http://kanchanapisek.or.th/kp6/index2.php>. เข้าถึงข้อมูลเมื่อวันที่ 10 ตุลาคม 2562.

สารานุกรมเสรี. (2562). **ศาสนาในประเทศไทย**. <https://th.Wikipedia.org/wiki/>. เข้าถึงข้อมูลเมื่อวันที่ 10 ตุลาคม 2562.

สำนักข่าวไทยอมท. (2559). **100 เรื่องเมืองไทย:วัดป่าถ้ำวัวศูนย์ปฏิบัติธรรมยอดนิยมของชาวต่างชาติ**. <https://www.youtube.com/watch?v=jQezGpVEJrA>.

สุภาพรรณ ณ บางช้าง. (2529). **วิวัฒนาการงานเขียนภาษาบาลีในประเทศไทย: จารึกตำนาน พงศาวดาร สาส์น ประกาศ**. กรุงเทพฯ: มหามกุฏราชวิทยาลัย.

สุภาวดี อัมไพพันธ์. (2557). **วิสาขบูชา Vesak Day วันสำคัญสากลของโลก**. https://pr.prd.go.th/mukdahan/ewt_news.php?nid=4613.